การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็ก เรื่อง เดียร์ มิสเตอร์เฮนชอร์ (Dear Mr. Henshaw) โดย เบเวอร์ลี่ เคลียรี่ (Beverly Cleary)

นวลทิพย์ มหามงคล*

หนังสือสำหรับเด็กมีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนามนุษย์จากวัยเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ทั้งนี้เพราะหนังสือเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความเจริญงอกงามทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา หนังสือที่ดีจะช่วยให้ความรู้ ความคิด ปลูกฝังคุณธรรม ให้ความบันเทิง เพลิดเพลิน และเป็นสื่อในการให้ประสบการณ์แก่เด็ก ดังที่หทัย ตันหยง (2534 : คำนำ) กล่าวไว้ในคำนำของหนังสือการสร้างสรรค์วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็กตอนหนึ่งว่า

> การมีหนังสือสนุกให้เด็กอ่านก็เท่ากับการเลี้ยงดูจิตใจควบคู่กับร่างกายของเด็ก หนังสือก็คืออาหารทางใจของเด็ก ผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครูอาจารย์ คงวิตกว่าเด็กจะกินอาหารที่เป็นพิษเป็นภัยต่อร่างกาย แต่ในทางจิตใจ อาจจะมองเห็นได้ยาก เวลานี้สภาพของสิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน วิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ ต่างก็ป้อนอาหารที่เป็นพิษเป็นภัยต่อจิตใจเด็ก

และคำกล่าวที่ว่า .....การเป็นนักเขียนเรื่องสำหรับเด็ก หรือวรรณกรรมเยาวชนนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องง่าย เพราะนักเขียนต้องเขียนด้วยความเข้าใจดีว่า เด็ก "คิด" อย่างไร "เห็น" อย่างไร ไม่เพียงแต่เขียนถึง "สิ่งที่อยากจะเขียน" (สุทธิ โสภา. 2000 : คำนำ)

หนังสือสำหรับเด็กที่ดีจึงเป็นสิ่งที่มีค่ามาก และในบรรดาวงการนักเขียนหนังสือสำหรับเด็ก นอกจากหนังสือเรื่องแฮร์รี่ พอตเตอร์ (Harry Potter) ซึ่งเขียนโดยเจ. เค. โรวลิ่ง (J.K. Rowling) ผู้มีชื่อเสียงโด่งดังแล้ว ยังมีนักเขียนเด่น ๆ ที่สร้างสรรงานเขียนสำหรับเด็กอีกมากมาย และเบเวอร์ลี่ เคลียรี่ (Beverly Cleary) นักเขียนชาวอเมริกันก็จัดเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงผู้หนึ่งเพราะผลงานของเธอได้รับรางวัลหลายรางวัล โดยเฉพาะเรื่องเดียร์ มิสเตอร์เฮนชอร์ (Dear Mr. Henshaw) เล่มนี้ ได้รับรางวัลนิวเบอร์รี่ อวอร์ด (Newbery Award) ในปี 1984 เธอถ่ายทอดความรู้สึกของเด็ก ๆ ให้ออกมาเป็นตัวอักษรได้อย่างละเอียดและชัดเจน และชีวิตจริงของเบเวอร์ลี่ เคลียรี่ น่าสนใจเช่นเดียวกับหนังสือที่เธอเขียน

---

* อาจารย์ ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหักษิณ

เบเวอร์ลี่ เคลียรี่ เกิดในรัฐโอเรกอน ชื่อเมืองแมกมินวิลล์ (McMinnville) ชื่อเดิมก่อนสมรสคือ เบเวอร์ลี่ บันน์ (Berverly Bunn) เกิดใน ค.ศ.1916 เมื่อถึงวัยเข้าโรงเรียน เธอย้ายไปที่เมืองยามฮิลล์ (Yamhill) เมืองนี้เล็กมากและไม่มีห้องสมุดประชาชน แม่ของเธอจัดห้องสมุดเล็กๆ และทำงานเป็นบรรณารักษ์ที่นั่น เธอมักขอให้แม่อ่านนิทานให้ฟังทุกวัน

ครอบครัวของเบเวอร์ลี่ย้ายไปอยู่ที่เมืองพอร์ตแลนด์ (Portland) เมื่อเธออายุ 6 ขวบ เธอเข้าเรียนระดับประถมและมัธยมที่นั่น เธอพบว่าเธอมีปัญหาด้านการอ่าน เด็กในชั้นเรียนมีมากถึง 40 คน และครูท่าทางดุ ทำให้เธอไม่ชอบการไปโรงเรียน กว่าจะอ่านหนังสือออก เธอเรียนถึงชั้นประถมสาม ซึ่งภายหลังเธอได้เขียนแสดงความเห็นใจเด็กที่มีปัญหาในการอ่านหนังสือ เธอตะลุยอ่านหนังสือจนแทบจะครบทุกเล่มในห้องสมุด จนบรรณารักษ์ห้องสมุดกล่าวว่า เมื่อเบเวอร์รี่โตขึ้นเธอต้องเขียนหนังสือให้เด็กๆ อ่านแน่ คำกล่าวนี้เป็นการจุดประกายขึ้นในตัวเธอ เบเวอร์รี่คิดว่า เมื่อเป็นผู้ใหญ่ เธอจะเขียนหนังสือที่เธออยากจะอ่าน แต่หาอ่านไม่ได้ในห้องสมุด หนังสือสนุกๆ เกี่ยวกับเพื่อนบ้าน และเรื่องเกี่ยวกับเด็กๆ ที่เธอรู้จัก

ปี 1934 เบเวอร์รี่เข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยแห่งหนึ่งและจบระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยในเบิร์คเลย์ (Berkeley) รัฐแคลิฟอร์เนีย เธอเรียนต่อด้านบรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยวอชิงตัน เธอเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือสำหรับเด็ก และทำงานเป็นบรรณารักษ์แผนกหนังสือสำหรับเด็กในเมืองยากิมา (Yakima) กรุงวอชิงตัน เธอสมรสกับเคลียเรนส์ เบเวอร์รี่ (Clarence Cleary) เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เธอย้ายมาที่แคลิฟอร์เนีย และทำงานเป็นบรรณารักษ์ที่โรงพยาบาลทหารโอ๊คแลนด์ (Oakland Army Hospital) พอสงครามสงบ เธอซื้อบ้านที่เบิร์คลี่ ฮิลล์ (Berkeley Hills)

เธอเริ่มงานเขียนเรื่อง เฮนรี่ ฮักกินส์ (Henry Huggins) และได้รับความนิยมอย่างล้นหลาม ตัวละครทุกตัวของเธอเป็นคนธรรมดา และต้องเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ เช่นเดียวกับเด็กคนอื่นๆ สิ่งที่เด่นของงานเขียนของเบเวอร์รี่คือ อารมณ์ขัน ซึ่งเธอไม่เคยอ่านหนังสือทำนองนี้ในวัยเด็กของเธอ เธอเห็นความสำคัญในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก และหนังสือของเธอเป็นหนังสือที่มียอดขายสูงสุดมาโดยตลอด ตลอดจนได้รับรางวัลต่างๆ มากมายกว่า 30 รางวัล เช่น ได้แก่ รางวัลนิวเบอร์รี่ อวอร์ด ปี 1984 เรื่อง เดียร์ มิสเตอร์เฮนชอร์ (Dear Mr. Henshaw) และรางวัลนิวเบอร์รี่ ฮอร์เนอร์ บุ๊คส์ เรื่อง ราโมนาและพ่อ และ ราโมนา ควิมบี้ อายุ 8 ขวบ (Ramona and Her Father) (Ramona Quimby, Age 8) รางวัลจากสมาคมห้องสมุดแคธอลิก รางวัลลอรา อิงกัลส์ ไวด์เดอร์ จากสมาคมห้องสมุดอเมริกัน และอื่นๆ อีกมากมาย

เบอร์เวอรี่ มีบุตรฝาแฝด 2 คน ซึ่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว

เรื่องย่อของ Dear Mr. Henshaw (เดียร์ มิสเตอร์ เฮนชอร์)

เด็กชายอายุ 11 ปีคนหนึ่งชื่อเลห์ บอทท์ (Leigh Botts) มีปัญหาพ่อกับแม่หย่ากัน แม่ของเด็กชายพาเขาย้ายไปอยู่ที่แปซิฟิก กลอฟ (Pacific Grove) ในแคลิฟอร์เนีย (California) พ่อของเขาเป็นคนขับรถบรรทุกรับจ้าง พ่อรักการขับรถตระเวนไปทั่วทางหลวงในอเมริกา และไม่ชอบที่จะมีบ้านเป็นหลักแหล่ง ถึงแม้ว่าเขาจะรักครอบครัวแต่เขาก็ทำให้แม่และเลห์ผิดหวังเสมอเพราะไม่ทำตามสัญญา แม่จึงต้องหย่าและเช่าอยู่ในบ้านเล็กๆ แห่งหนึ่ง เลห์มีปัญหาส่วนตัวมากมาย เขาอ้างว้างเพราะไม่มีเพื่อน แม่ต้องไปทำงาน เลห์ต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ตามลำพังคนเดียวโดยไม่มีพ่อ วันหนึ่ง ครูได้มอบโครงการเขียนจดหมายถึงนักเขียนมีชื่อเสียงให้นักเรียนทำ ทำให้ชีวิตของเด็กชายเปลี่ยนไป เขาเลือกนักเขียน ชื่อ บอยด์ เฮนชอร์ (Mr. Boyd Henshaw) เพราะนักเขียนผู้นี้เขียนเรื่อง "วิธีทำให้สุนัขเพลิดเพลิน" (Ways to Amuse a Dog) ซึ่งเป็นเรื่องคล้ายคลึงเด็กชายเลห์

และสุนัขของเขา อีกประการหนึ่งคือ เลห์ฝันอยากเป็นนักเขียน และทุกครั้งที่เขาเขียนไปถึงมิสเตอร์เฮนชอร์ เลห์จะขึ้นต้นจดหมายว่า "Dear Mr. Henshaw" ซึ่งเป็นที่มาของชื่อเรื่อง เขาเขียนเล่าเรื่องในโรงเรียน เรื่องที่ทำให้เขากลัดกลุ้มใจ เรื่องสนุกที่ทำให้เขาเพลิดเพลิน มิสเตอร์เฮนชอร์แนะนำให้เลห์เขียนบันทึกเรื่องราวต่างๆ ในสมุดบันทึกประจำวันหรือไดอารี่ และผู้อ่านทราบเรื่องทั้งหมดในรูปจดหมายและไดอารี่ที่เลห์เขียนให้มิสเตอร์เฮนชอร์

การเขียนทำให้เด็กชายคิดในสิ่งที่จะเขียน และได้พัฒนาทักษะการเขียน ยิ่งไปกว่านั้นคือ เขารู้จักพึ่งตัวเอง ยืนได้ด้วยขาของตัวเอง รู้จักเปลี่ยนอนาคตของตัวเอง รู้จักหาสาเหตุและวิธีแก้ไข เช่น เด็กชายหาวิธีจับขโมยที่แอบมากินอาหารกลางวัน ถึงแม้เขาจะจับขโมยไม่สำเร็จ แต่สัญญาณกันขโมยที่เลห์ติดไว้ที่กล่องอาหารดังขึ้น ทำให้นักเรียนทุกคนสนใจ อยากให้เลห์สอนวิธีทำ

โรงเรียนมีการประกวดงานเขียน เด็กที่ได้รางวัลจะได้มีโอกาสไปทานอาหารกับนักเขียน เลห์ส่งเรื่องเข้าประกวด ชื่อเรื่องคือ *A Day on Dad's Rig* เป็นเกี่ยวกับเรื่องที่เขานั่งรถบรรทุกไปกับพ่อ เขาเขียนบรรยายธรรมชาติสองข้างทาง บรรยายกลิ่นอุ่นที่หอมหวน บรรยายสภาพของถนน ซึ่งเขาได้รางวัลชมเชย นักเขียนที่ได้รับเชิญไปทานอาหารกลางวันชมว่างานเขียนของเด็กชายดีมาก เมื่อเธออ่าน เธอรู้สึกเหมือนได้นั่งรถบรรทุกคันนั้นจริง ๆ เด็กชายเขียนไปขอบคุณมิสเตอร์เฮนชอร์ ที่แนะนำให้เขาเขียนเรื่องที่ใกล้ตัว ทำให้เขาได้รับรางวัล

พ่อของเลห์มาขอคืนดีกับแม่ แม่ปฏิเสธ พ่อจึงจากไป เลห์รู้ว่าพ่อคิดถึงแม่และเขา แต่เขาไม่รู้สึกน้อยใจเสียใจ อีกต่อไป เขาเห็นใจพ่อว่า พ่อเป็นมนุษย์ปุถุชนคนหนึ่ง สิ่งที่เขาประสบในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา ทำให้เลห์ค้นหาตัวเองได้สำเร็จ ความรู้สึกเห็นใจทั้งพ่อและแม่ และการรู้จักพึ่งตัวเอง กำหนดอนาคตของตัวเอง ทำให้เด็กชายมีชีวิตที่เป็นสุข

วิเคราะห์แก่นเรื่อง (Theme) ของเรื่อง เดียร์ มิสเตอร์เฮนชอร์ (Dear Mr. Henshaw)

เรื่อง เดียร์ มิสเตอร์เฮนชอร์ (Dear Mr. Henshaw) แก่นเรื่องเป็นเรื่องของการค้นพบตัวเองของเด็กชายเลห์ มาร์คัส บอทท์ (Leigh Marcus Botts) ซึ่งมีปัญหาจากการหย่าร้างของพ่อแม่ เขารู้สึกเหงาและต้องปรับตัวกับสังคมรอบตัวไม่ว่าจากความคิดของตัวเอง เพื่อนๆ ที่โรงเรียน พ่อแม่ ครู ในที่สุดเขาก็ค้นพบว่าตนเองก็มีความสามารถเหมือนกับคนอื่น

วิเคราะห์ตัวละคร (Character) ของเรื่อง

ตัวละครเอกของเรื่องซึ่งเป็นผู้ดำเนินเรื่องทั้งหมดคือเด็กชายเลห์ มาร์คัส บอทท์ (Leigh Marcus Botts) ผู้เขียนเปิดเผยตัวละครจากจดหมายที่เขาเขียนเล่าเรื่องเกี่ยวกับตัวเองถึงมิสเตอร์เฮนชอร์ เขาเล่าว่า เขามีรูปร่างขนาดปานกลาง (I am sort of medium) ผู้เขียนต้องการจะสื่อว่าเด็กชายไม่เด่นทั้งด้านรูปลักษณ์ และความคิดอ่าน เขามีรูปร่างปานกลาง ไม่ร่างใหญ่เหมือนพ่อ เมื่ออยู่เกรดสอง เพื่อนๆ เคยตั้งฉายาให้เลห์ว่า Leigh the Flea ซึ่งเป็นคำเรียกสำหรับคนรูปร่างแคระแกรน แต่เวลานี้ เลห์เป็นนักเรียนเกรดหก เขาสูงขึ้นแล้ว เขาบอกว่าเขาเป็นเด็กรูปร่างขนาดกลางที่สุดในชั้นเรียน

> I am just a plain boy. This school doesn't say I am Gifted and Talented, and I don't like soccer very much the way everybody at this school is supposed. I am not stupid either.

มิสเตอร์ฟลิดเลย์มีความปรารถนาดีต่อเด็กชายเลห์ และจะพูดคุยด้วยเพราะรู้ว่าเลห์ไม่มีเพื่อน เลห์บอกว่าอาหารกลางวันถูกขโมยไปอีกแล้ว และพ่อก็ยังไม่โทรมา มิสเตอร์ฟลิดเลย์พูดว่า เธอคิดหรือว่าเป็นเพียงเธอคนเดียวที่พ่อลืม (Cleary. 1994 : 62) หรือเมื่อเลห์โกรธที่ขโมยได้ขโมยอาหารกลางวันของเขาซ้ำอีกเป็นครั้งที่นับไม่ถ้วน เขาเตะกล่องอาหารกลางวันและเถียงกับมิสเตอร์ฟลิดเลย์ มิสเตอร์ฟลิดเลย์พูดเตือนว่า ทุกคนล้วนมีปัญหา เพียงแต่เลห์จะสังเกตหรือไม่เท่านั้น

> .....Then Mr. Fridley said, "I don't want to see a boy like you get into trouble, and that's where you'e headed."
>
> "I don't have any friends in this rotten school." I don't know why I said that. I guess I felt I had to say something.
>
> "Who wants to be friends with someone who scowls all the time ?" asked Mr. Friedley. So you've got problems. Well, so has everyone else, if you take the trouble to notice." (Cleary. 1994 : 80)

ผู้เขียนสะท้อนตัวละครเอก คือเด็กชายเลห์ บอทท์ให้เป็นเสมือนกระจกสะท้อนตัวละครอื่นๆ ทั้งหมดในเรื่อง โดยใช้เทคนิคการเขียนจดหมายและเขียนบันทึกประจำวันให้เลห์บรรยายเหตุการณ์ทั้งหมด ผู้อ่านจะสังเกตได้ว่าผู้เขียนค่อยๆ เปิดตัวเลห์ทีละน้อย โดยเลห์เขียนจดหมายโต้ตอบกับมิสเตอร์เฮนชอร์ยาวขึ้นๆ ผู้อ่านจะสังเกตได้ว่า จดหมายฉบับแรก มีข้อความเพียงสองบรรทัด และฉบับที่สอง ยาวครึ่งหน้า และยาวขึ้นๆ เมื่อเลห์ได้พัฒนาทักษะการเขียนของเขา ผู้อ่านก็ได้ภาพของเด็กชายและโลกที่แวดล้อมเขาได้อย่างสมบูรณ์ มิสเตอร์เฮนชอร์เป็นเพียงตัวละครเอกอีกตัวหนึ่งซึ่งผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึงตรงๆ ผู้อ่านได้รู้เรื่องราวของเขาและตัวละครอื่นๆ จากความคิดเห็นของเลห์เพียงด้านเดียว

วิเคราะห์ฉาก (Setting) ของเรื่อง

ผู้เขียนใช้ฉากเป็นเมืองเล็กๆ ในอเมริกา ชื่อ Pacific Grove (แปซิฟิค โกรฟ) ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งของแคลิฟอร์เนีย ผู้เขียนเขียนฉากเหล่านี้เพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเมืองเล็กๆ แห่งนี้ที่เด็กชายเลห์อาศัยอยู่กับความกว้างใหญ่ของทางหลวงอเมริกาที่พ่อของเขาขับรถบรรทุกตระเวณไปทั่วประเทศ

วิเคราะห์การใช้ภาษา

ในหนังสือเรื่องนี้ ผู้เขียนใช้ภาษาที่ง่ายเหมาะสำหรับเด็กอายุช่วง 11 - 14 ปี เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยรุ่นตอนต้นและเริ่มมีความเข้าใจชีวิตในระดับหนึ่ง ภาษาเรียบง่าย และแฝงไว้ด้วยอารมณ์ขัน ซึ่งผู้เขียนแสดงได้อย่างแยบยล

ตัวอย่างการเขียนที่แฝงอารมณ์ขันปรากฏอยู่หลายตอน ตั้งแต่จดหมายฉบับแรก เลห์เขียนจดหมายว่า ".....ครูของผมอ่านหนังสือเรื่องของคุณเกี่ยวกับสุนัขให้ทั้งชั้นฟัง เรื่องสนุกมาก เราจึงเลียหนังสือ" (Cleary. 1994 : 1)

หรือ "....ผมได้ส่งรูปแนบมาด้วย มันเป็นรูปตั้งแต่ปีที่แล้ว ตอนนี้ผมของผมยาวขึ้น ถ้าผมไม่ส่งรูปมาให้คุณ แล้วคุณจะรู้ได้อย่างไรว่าหน้าตาของผมเป็นอย่างไร เพราะมีเด็กตั้งเป็นล้านๆ คนในอเมริกานี่....." (Cleary. 1994 : 4)

และสุนัขของเขา อีกประการหนึ่งคือ เลห์ฝันอยากเป็นนักเขียน และทุกครั้งที่เขาเขียนไปถึงมิสเตอร์เฮนชอร์ เลห์จะขึ้นต้นจดหมายว่า "Dear Mr. Henshaw" ซึ่งเป็นที่มาของชื่อเรื่อง เขาเขียนเล่าเรื่องในโรงเรียน เรื่องที่ทำให้เขากลัดกลุ้มใจ เรื่องสนุกที่ทำให้เขาเพลิดเพลิน มิสเตอร์เฮนชอร์แนะนำให้เลห์เขียนบันทึกเรื่องราวต่างๆ ในสมุดบันทึกประจำวันหรือไดอารี่ และผู้อ่านทราบเรื่องทั้งหมดในรูปจดหมายและไดอารี่ที่เลห์เขียนให้มิสเตอร์เฮนชอร์

การเขียนทำให้เด็กชายคิดในสิ่งที่จะเขียน และได้พัฒนาทักษะการเขียน ยิ่งไปกว่านั้นคือ เขารู้จักพึ่งตัวเอง ยืนได้ด้วยขาของตัวเอง รู้จักเปลี่ยนอนาคตของตัวเอง รู้จักหาสาเหตุและวิธีแก้ไข เช่น เด็กชายหาวิธีจับขโมยที่แอบมากินอาหารกลางวัน ถึงแม้เขาจะจับขโมยไม่สำเร็จ แต่สัญญาณกันขโมยที่เลห์ติดไว้ที่กล่องอาหารดังขึ้น ทำให้นักเรียนทุกคนสนใจ อยากให้เลห์สอนวิธีทำ

โรงเรียนมีการประกวดงานเขียน เด็กที่ได้รางวัลจะได้มีโอกาสไปทานอาหารกับนักเขียน เลห์ส่งเรื่องเข้าประกวด ชื่อเรื่องคือ *A Day on Dad's Rig* เป็นเกี่ยวกับเรื่องที่เขานั่งรถบรรทุกไปกับพ่อ เขาเขียนบรรยายธรรมชาติสองข้างทาง บรรยายกลิ่นอ่งุ่นที่หอมหวน บรรยายสภาพของถนน ซึ่งเขาได้รางวัลชมเชย นักเขียนที่ได้รับเชิญไปทานอาหารกลางวันชมว่างานเขียนของเด็กชายดีมาก เมื่อเธออ่าน เธอรู้สึกเหมือนได้นั่งรถบรรทุกคันนั้นจริง ๆ เด็กชายเขียนไปขอบคุณมิสเตอร์เฮนชอร์ ที่แนะนำให้เขาเขียนเรื่องที่ใกล้ตัว ทำให้เขาได้รับรางวัล

พ่อของเลห์มาขอคืนดีกับแม่ แม่ปฏิเสธ พ่อจึงจากไป เลห์รู้ว่าพ่อคิดถึงแม่และเขา แต่เขาไม่รู้สึกน้อยใจเสียใจ อีกต่อไป เขาเห็นใจพ่อว่า พ่อเป็นมนุษย์ปุถุชนคนหนึ่ง สิ่งที่เขาประสบในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา ทำให้เลห์ค้นหาตัวเองได้สำเร็จ ความรู้สึกเห็นใจทั้งพ่อและแม่ และการรู้จักพึ่งตัวเอง กำหนดอนาคตของตัวเอง ทำให้เด็กชายมีชีวิตที่เป็นสุข

วิเคราะห์แก่นเรื่อง (Theme) ของเรื่อง เดียร์ มิสเตอร์เฮนชอร์ (Dear Mr. Henshaw)

เรื่อง เดียร์ มิสเตอร์เฮนชอร์ (Dear Mr. Henshaw) แก่นเรื่องเป็นเรื่องของการค้นพบตัวเองของเด็กชายเลห์ มาร์คัส บอทท์ (Leigh Marcus Botts) ซึ่งมีปัญหาจากการหย่าร้างของพ่อแม่ เขารู้สึกเหงาและต้องปรับตัวกับสังคมรอบตัวไม่ว่าจากความคิดของตัวเอง เพื่อนๆ ที่โรงเรียน พ่อแม่ ครู ในที่สุดเขาก็ค้นพบว่าตนเองก็มีความสามารถเหมือนกับคนอื่น

วิเคราะห์ตัวละคร (Character) ของเรื่อง

ตัวละครเอกของเรื่องซึ่งเป็นผู้ดำเนินเรื่องทั้งหมดคือเด็กชายเลห์ มาร์คัส บอทท์ (Leigh Marcus Botts) ผู้เขียนเปิดเผยตัวละครจากจดหมายที่เขาเขียนเล่าเรื่องเกี่ยวกับตัวเองถึงมิสเตอร์เฮนชอร์ เขาเล่าว่า เขามีรูปร่างขนาดปานกลาง (I am sort of medium) ผู้เขียนต้องการจะสื่อว่าเด็กชายไม่เด่นทั้งด้านรูปลักษณ์ และความคิดอ่าน เขามีรูปร่างปานกลาง ไม่ร่างใหญ่เหมือนพ่อ เมื่ออยู่เกรดสอง เพื่อนๆ เคยตั้งฉายาให้เลห์ว่า Leigh the Flea ซึ่งเป็นคำเรียกสำหรับคนรูปร่างแคระแกรน แต่เวลานี้ เลห์เป็นนักเรียนเกรดหก เขาสูงขึ้นแล้ว เขาบอกว่าเขาเป็นเด็กรูปร่างขนาดกลางที่สุดในชั้นเรียน

> I am just a plain boy. This school doesn't say I am Gifted and Talented, and I don't like soccer very much the way everybody at this school is supposed. I am not stupid either.

> Now when the class lines up according to height, I am in the middle. I guess you could call me the mediumest boy in the class. (Cleary. 1994 : 15)

เลห์เป็นเด็กมีปัญหาเพราะพ่อแม่หย่าร้างกัน แม่เขาพูดว่าอาจจะเป็นว่าเขาไม่มีเพื่อน เขาต้องการให้เพื่อนชวนเขาร่วมกิจกรรม แต่ก็ไม่มีใครชวน ".....Mom says maybe I'm a loner, and I don't know." (Cleary. 1994 : 25) ".....I wish somebody would ask me over sometime. After school I stay around kicking a soccer ball with some of the other kids so they won't think I will stuck up or anything. But nobody asks me over....." (Cleary. 1994 : 26) ผู้เขียนต้องการจะสื่อว่าการไม่มีเพื่อนของเด็กชายเลห์คงจะเป็นสภาวะที่เหงาเปล่าเปลี่ยวมาก เพราะมนุษย์คือสัตว์สังคม ต้องมีการปะทะสัมพันธ์ (interaction) กันอยู่ตลอดทุกวัน แต่เด็กชายอ้างว่า เป็นเพราะโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนใหม่สำหรับเขา ".....A new boy in school has to be pretty cautious until he gets to know who's who." (Cleary. 1994 : 25) มิสเตอร์เฮนชอร์จึงคิดจะช่วยให้เด็กชาย เขารู้สึกเห็นใจในชะตากรรมที่เด็กชายไม่ได้เป็นผู้ก่อ แต่เพราะเกิดเป็นลูกชายของครอบครัวที่มีความขัดแย้ง จึงเป็นแพะรับบาป ซึ่งพ่อและแม่ของเด็กชายก็รู้ซึ้งในปัญหานี้

เมื่อมิสเตอร์เฮนชอร์ตั้งคำถามมากมายสำหรับเด็กชายตอบ ทำให้ผู้อ่านได้รู้เรื่องราวผ่านจดหมายว่าเลห์มีความคิดและความรู้สึกอย่างไรต่อผู้คนที่แวดล้อมตัวเลห์ นับเป็นวิธีที่แยบยลที่ทำให้เด็กชายลืมความอ้างว้าง และยังเป็นการทำให้เลห์พัฒนาทักษะการเขียน นักเขียนเฮนชอร์สอนว่า จงพยายามเขียนถ้าอยากเป็นนักเขียน .... you said the way to get to be an author was to **write**. You underlined it twice.....(Cleary. 1994 : 31) และพยายามกระตุ้นให้เลห์ตอบจดหมาย เพราะแม่ของเลห์ต้องทำงานล่วงเวลาบ่อย ๆ เด็กชายเล่าสิ่งที่ทำให้เขารำคาญ หงุดหงิดใจ ได้แก่เรื่องมีขโมยมาแอบกินอาหารจากกล่องอาหารของเขา แต่เขาก็จับไม่ได้ว่าขโมยคือใคร เขาหงุดหงิดเมื่อพ่อไม่โทรมาหา หรือเมื่อโทรมา แทนที่พ่อจะบอกว่า คิดถึง แต่กลับเตือนให้เช็ดจมูกให้สะอาด

> ".....I am bothered when my Dad telephones me and finishes by saying, "Well, keep your nose clean, kid." Why can't he say he misses me, and why can't he call me Leigh ? I am bothered when he doesn't phone at all which is most of the time. I have a book of road maps and try to follow his trips when I hear from him. When the TV worked I watched the weather on the news so I would know if he was driving through blizzards, tornadoes, hail like golf balls or any of that fancy weather they have other places in the U.S." (Cleary. 1994 : 28)

ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นผลของการหย่าร้างที่มีผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อลูก เลห์เขียนความในใจของเขาว่าเขาเหงาและคิดถึงพ่อเพียงใด เขาเขียนเล่าให้มิสเตอร์เฮนชอร์เกี่ยวกับพ่อเสมอ เขาใฝ่ฝันให้พ่อขับรถบรรทุกคันใหญ่มาหา แล้วขับรถไปส่งเขาที่โรงเรียน เพื่อนักเรียนคนอื่นจะอิจฉาว่าเหตุใดพ่อพวกเขาจึงไม่ขับรถใหญ่อย่างนี้มาส่งที่โรงเรียนบ้าง (Cleary. 1994 : 29) หรืออยากให้พ่อเขียนในสมุดบันทึกประจำรถว่า "ส่งลูกชายไปโรงเรียน" (Cleary. 1994 : 30) หรือเด็กชายคิดถึงพ่อเมื่อถึงวันคริสต์มาส แต่พ่อไม่มา พ่อเพียงแต่ส่งของขวัญมาให้ (Cleary. 1994 : 26) เลห์ร้องไห้เมื่อพ่อสัญญาว่าจะโทรมา แต่ผิดสัญญาแทบทุกครั้ง ยามเมื่อเขาต้องการคำแนะนำจากพ่อ แต่เป็นไปไม่ได้เพราะเขาอยู่ไกลจากพ่อเป็นระยะหลายพันไมล์ ตัวอย่าง เช่น ยามเมื่อเขาต้องการจะติดตั้งสัญญาณกันขโมย เพื่อว่าเมื่อมีขโมยมาหยิบอาหารจากกล่องอาหาร สัญญาณจะดังขึ้น แต่พ่อก็ไม่สามารถให้คำปรึกษาแก่เขาได้ เพราะพ่อหย่าขาดกับแม่และต้องขับรถบรรทุกตระเวณไปทั่วประเทศ (Cleary. 1994 : 53)

ผู้เขียนไม่ได้สื่อเฉพาะความโศกเศร้าของเด็กผู้ชายอายุ 11 ปีแต่เพียงอย่างเดียว ผู้เขียนได้สอดแทรกอารมณ์ขันไว้ในเรื่อง เช่น กฎของโรงเรียนห้ามนักเรียนมาโรงเรียนเช้าเกินกว่าสิบนาทีก่อนสัญญาณกริ่งดัง เลห์ออกจากบ้านเช้ามาก เพราะแม่ต้องไปเรียนเช้า เขาพยายามเดินไปโรงเรียนอย่างช้าที่สุด เพื่อจะไม่ถึงโรงเรียนเช้าเกินไป เขาเขียนให้มิสเตอร์เฮนชอร์ว่า เขาต้องเดินอ้อมเป็นรูปสี่เหลี่ยมบนทางเท้า แต่นั่นน่าเบื่อเกินไป เขาก็เลยเดินลงส้นเท้าก้าวหนึ่ง สลับกับเดินปลายเท้าอีกก้าวหนึ่ง บางครั้งก็เดินถอยหลัง ยกเว้นตอนข้ามถนน แต่ก็ยังไปถึงโรงเรียนเช้าเกินไปอยู่นั่นเอง

> ..... Once I tried walking around every square in the sidewalk, but that was boring. So did walking heel-toe, heel-toe. Sometimes I walked backwards except when I cross the street, but I still get there so early..... (Cleary. 1994 : 28)

ตัวละครอีกตัวหนึ่งที่ทำให้เรื่องเดียร์ มิสเตอร์เฮนชอร์ มีสีสันขึ้น คือ มิสเตอร์ฟริดเลย์ (Mr. Fridley) เขาเป็นผู้ดูแลโรงเรียน (Custodian) ทำหน้าที่เป็นภารโรง เขาผูกธง (ธงประจำรัฐแคลิฟอร์เนีย เป็นรูปหมีสีดำและขาว) และชักขึ้นสู่ยอดเสาธงโดยให้หมีตีลังกาเอาเท้าชี้ฟ้า มิสเตอร์ฟริดเลย์จึงให้เลห์ช่วยแก้โดยทำให้ถูก เขาอนุญาตให้เลห์มาช่วยเตรียมธงได้ทุกเช้า และกล่าวห้ามไม่ให้เลห์เดินถอยหลัง เพราะจะทำให้เขาประสาท ซึ่งเลห์เขียนบอกมิสเตอร์เฮนชอร์ว่า เขารู้สึกดีที่มีคนสังเกตสิ่งที่เขาทำ

> .....So I got to pull the flags down, turn the bear flag the right way and raise both flags again. Mr. Fridley said maybe I should come to school a few minutes early every morning to help him with the flags, but please stop walking backwards because it made him nervous. So now I don't have to walk quite so slow. It was nice to have somebody notice me. (Cleary. 1994 : 35)

ผู้เขียนเขียนบรรยายมิสเตอร์ฟริดเลย์ด้วยอารมย์ขันว่า เด็กนักเรียนจะถอดลวดดัดฟันออกขณะทานอาหาร พวกเขาห่อลวดดัดฟันด้วยกระดาษทิชชู และมักจะเผลอลืมทิ้งลวดดัดฟันเหล่านั้นใส่ถังขยะ แต่ลวดเหล่านี้ราคาแพงและพ่อแม่จะโกรธ ถ้าเด็กทำหาย พวกเขาจึงต้องตามหาลวดดัดฟันตามถังขยะ มิสเตอร์ฟริดเลย์จะยืนข้างถังขยะเพื่อคอยเฝ้าไม่ให้เด็กทิ้งช้อนและช้อนส้อมลงในถัง และเมื่อเห็นเด็กที่ใส่ลวดดัดฟัน เขาจะร้องเตือนให้ระวัง อย่าทิ้งฟันปลอม

> .....Lots of kids are having their teeth striaghtened so when they eat lunch, they take out their retainers and wrap them in paper napkins while they eat because nobody wants to look at a spitty retainer. Sometimes they forget and throw the napkin with the retainer into the garbage. Then they have to hunt through the cans of gooey garbage until they find their retainers because retainers cost a lot of money, and parents get mad if they get lost. Mr. Fridley always stands by the garbage cans to make sure kids who buy school lunches put their forks and spoons on a tray and not in the garbage. Whenever someone who wears a retainer scrapes his plate, Mr. Fridley says, "Look out. Don't lose your false teeth." This has cut down on lost retainers. (Cleary. 1994 : 47-48)

มิสเตอร์ฟลิดเลย์มีความปรารถนาดีต่อเด็กชายเลห์ และจะพูดคุยด้วยเพราะรู้ว่าเลห์ไม่มีเพื่อน เลห์บอกว่าอาหารกลางวันถูกขโมยไปอีกแล้ว และพ่อก็ยังไม่โทรมา มิสเตอร์ฟลิตเลย์พูดว่า เธอคิดหรือว่าเป็นเพียงเธอคนเดียวที่พ่อลืม (Cleary. 1994 : 62) หรือเมื่อเลห์โกรธที่ขโมยได้ขโมยอาหารกลางวันของเขาซ้ำอีกเป็นครั้งที่นับไม่ถ้วน เขาเตะกล่องอาหารกลางวันและเถียงกับมิสเตอร์ฟลิดเลย์ มิสเตอร์ฟลิดเลย์พูดเตือนว่า ทุกคนล้วนมีปัญหา เพียงแต่เลห์จะสังเกตหรือไม่เท่านั้น

> .....Then Mr. Fridley said, "I don't want to see a boy like you get into trouble, and that's where you'e headed."
>
> "I don't have any friends in this rotten school." I don't know why I said that. I guess I felt I had to say something.
>
> "Who wants to be friends with someone who scowls all the time ?" asked Mr. Friedley. So you've got problems. Well, so has everyone else, if you take the trouble to notice." (Cleary. 1994 : 80)

ผู้เขียนสะท้อนตัวละครเอก คือเด็กชายเลห์ บอทท์ให้เป็นเสมือนกระจกสะท้อนตัวละครอื่น ๆ ทั้งหมดในเรื่อง โดยใช้เทคนิคการเขียนจดหมายและเขียนบันทึกประจำวันให้เลห์บรรยายเหตุการณ์ทั้งหมด ผู้อ่านจะสังเกตได้ว่าผู้เขียนค่อย ๆ เปิดตัวเลห์ทีละน้อย โดยเลห์เขียนจดหมายโต้ตอบกับมิสเตอร์เฮนชอร์ยาวขึ้น ๆ ผู้อ่านจะสังเกตได้ว่า จดหมายฉบับแรก มีข้อความเพียงสองบรรทัด และฉบับที่สอง ยาวครึ่งหน้า และยาวขึ้น ๆ เมื่อเลห์ได้พัฒนาทักษะการเขียนของเขา ผู้อ่านก็ได้ภาพของเด็กชายและโลกที่แวดล้อมเขาได้อย่างสมบูรณ์ มิสเตอร์เฮนชอร์เป็นเพียงตัวละครเอกอีกตัวหนึ่งซึ่งผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึงตรง ๆ ผู้อ่านได้รู้เรื่องราวของเขาและตัวละครอื่น ๆ จากความคิดเห็นของเลห์เพียงด้านเดียว

วิเคราะห์ฉาก (Setting) ของเรื่อง

ผู้เขียนใช้ฉากเป็นเมืองเล็ก ๆ ในอเมริกา ชื่อ Pacific Grove (แปซิฟิค โกรฟ) ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งของแคลิฟอร์เนีย ผู้เขียนเขียนฉากเหล่านี้เพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเมืองเล็ก ๆ แห่งนี้ที่เด็กชายเลห์อาศัยอยู่กับความกว้างใหญ่ของทางหลวงอเมริกาที่พ่อของเขาขับรถบรรทุกตระเวณไปทั่วประเทศ

วิเคราะห์การใช้ภาษา

ในหนังสือเรื่องนี้ ผู้เขียนใช้ภาษาที่ง่ายเหมาะสำหรับเด็กอายุช่วง 11 - 14 ปี เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยรุ่นตอนต้นและเริ่มมีความเข้าใจชีวิตในระดับหนึ่ง ภาษาเรียบง่าย และแฝงไว้ด้วยอารมณ์ขัน ซึ่งผู้เขียนแสดงได้อย่างแยบยล

ตัวอย่างการเขียนที่แฝงอารมณ์ขันปรากฏอยู่หลายตอน ตั้งแต่จดหมายฉบับแรก เลห์เขียนจดหมายว่า "....ครูของผมอ่านหนังสือเรื่องของคุณเกี่ยวกับสุนัขให้ทั้งชั้นฟัง เรื่องสนุกมาก เราจึงเลียหนังสือ" (Cleary. 1994 : 1)

หรือ "....ผมได้ส่งรูปแนบมาด้วย มันเป็นรูปตั้งแต่ปีที่แล้ว ตอนนี้ผมของผมยาวขึ้น ถ้าผมไม่ส่งรูปมาให้คุณ แล้วคุณจะรู้ได้อย่างไรว่าหน้าตาของผมเป็นอย่างไร เพราะมีเด็กตั้งเป็นล้าน ๆ คนในอเมริกานี่....." (Cleary. 1994 : 4)

หรือ แบร์รี่ เพื่อนของเลห์มาขอให้เลห์ทำสัญญาณกันขโมยติดไว้ที่ประตูห้องนอน เพราะบรรดาน้องสาวของแบร์รี่จึงชอบมารื้อค้นสมบัติส่วนตัวของเขา เมื่อสัญญาณติดตั้งเสร็จ เหล่าน้องสาวทั้งโยยงจะสนุกที่ได้เปิดประตูห้อง หัวเราะและไปซ่อน ทำให้แม่ของแบร์รี่ประสาทเสีย แบร์รี่จะต้องถอดสัญญาณเก็บไว้ (Cleary. 1994 : 4)

ผู้เขียนนำเสนอปัญหาครอบครัว ปัญหาการหย่าร้าง ซึ่งเป็นปัญหาใกล้ตัวในสังคมตะวันตก ปัญหาเด็กขาดผู้แนะนำที่ดี พร้อมกันนั้น ผู้เขียนนำเสนอคำสอน โดยสอนเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม (Didactic) ความอดทน ความรอบรู้เรื่องชีวิต ความรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ผู้เขียนสอดแทรกสิ่งเหล่านี้ไว้ตลอดเรื่อง เช่น แม่เตือนเลห์ว่า เมื่อมิสเตอร์เฮนชอร์คือคนทำงานคนหนึ่ง เมื่อเขาสละเวลาตอบจดหมายให้เด็กชาย เด็กชายก็ควรจะเขียนตอบคำถามที่มิสเตอร์เฮนชอร์ต้องการทราบ และสอนว่า เขาจะต้องไม่คาดหวังที่จะมีคนมาบริการหรือทำทุกอย่างเพื่อเขา

...She says I have to answer your questions because authors are working people like anyone else, and if you took time to answer my questions, I should answer yours. She says I can't go through life expecting everyone to do everything for me. (Cleary. 1994 : 12)

เป็นคำสอนที่ให้รู้จักใจเขา ใจเรา และคำสอนนี้ใช้ได้ในทุกยุคทุกสมัย

หรือตอนที่มิสเตอร์เฮนชอร์ตอบจดหมายของเลห์ว่า ถ้าต้องการเป็นนักเขียน ต้องฝึกอ่าน ฝึกดู ฝึกฟัง ฝึกคิด และเริ่มฝึกเขียน .....I should follow tips in your letter. I should read, look, listen, think and write. (Cleary. 1994 : 14)

เป็นคำแนะนำที่เด็กที่มีใจรักในการเขียนควรจะปฏิบัติตาม นั่นคือมิสเตอร์เฮนชอร์สอนการใช้ชีวิตว่าคนเราต้องมีความมานะ พยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

หรือตอนที่นักเขียนตัวจริงได้ร่วมรับประทานอาหารเที่ยงกับนักเรียน เธอกล่าวชมว่า งานเขียนของเลห์วิเศษมาก เพราะเขียนด้วยสำนวนตัวเอง ไม่ได้ลอกเลียนสำนวนของนักเขียนผู้มีชื่อเสียงอื่น ๆ และแม้งานชิ้นนี้จะเป็นเรียงความที่ไม่ได้ผูกเป็นเรื่อง แต่เด็กชายเขียนด้วยความรู้สึกที่แท้จริงจนผู้อ่านอยากจะได้นั่งรถบรรทุกที่พ่อของเลห์ขับบ้าง

".....I happened to like *A Day on Dad's Rig* because it was written by a boy who wrote honestly about something he knew and had strong feelings about. You made me feel what it was like to ride down a steep grade with tons of grapes behind me. You wrote it like *you*, and you did not try to imitate someone else. This is one mark of a good writer. Keep it up." (Cleary. 1994 : 119-120)

ผู้เขียนแทรกคำสั่งสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านมีคุณสมบัติเป็นคนดี เพราะเป้าหมายหลักของหนังสือเล่มนี้คือเขียนให้เด็กอ่าน ทำให้เด็ก ๆ ได้รับความเพลิดเพลินไปพร้อมกับคำสั่งสอนจากตัวละครผู้ใหญ่ของเรื่อง

และหวังว่าเด็กทุกคนที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้จะมีความเพียรพยายามที่จะต่อสู้อุปสรรคทั้งหลายทั้งมวลเหมือนกับเด็กชาย เลห์ บอทท์

บรรณานุกรม

ทัย ต้นหยง. การสร้างสรรค์วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพ ฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2534.

สุทธิ โสภา. (แปล) จิ๋วลอยฟ้า กรุงเทพ ฯ : สำนักพิมพ์ผีเสื้อ, 2543.

Cleary, Beverly. Dear Mr. Henshaw. New York : Avon Books, 1994.